

Безсмъртието като ключ към себеоткриването в „Децата на мрака“ от Галина Аврамова

Immortality as the Key to Self-discovery in *Children of the Darkness* by Galina Avramova

Александър Костов

Софийски университет „Св. Климент Охридски“ (България)

Alexander Kostov

Sofia University “St. Kliment Ohridski” (Bulgaria)

Аврамова, Галина. *Децата на мрака*. Първо издание. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2019, 239 с. ISBN 9789540746869

Канадската литература доскоро бе сравнително непозната с оглед на преводите на българската литературна сцена. В последно време се наблюдава един малко по-засилен интерес, сред който се открояват имената на Маргарет Атууд, Рохингън Мистри, Майкъл Ондатджи и Питър Уотс. Тимъти Финдли присъства с два романа – „Дъщерята на пианиста“ (2005) и „Пилгрим“ (2001), издадени в поредицата „Безкрайна проза“ на издателство „Лега Артис“. Основополагащ елемент в творчеството на канадските автори и особено силно застъпен в творчеството на Тимъти Финдли е въпросът за идентичността и безкрайните ѝ проявления. И точно по тази причина романът „Пилгрим“ е повече от удачен избор за фокуса на книгата на Галина Аврамова.

„Децата на мрака“ от Галина Аврамова доста умело подхваща наболялата от десетилетия тема за идентичността с един разширен обзор на „втвърдяването“, „усилването“ и „разколебаването“ на канадската идентичност в динамиката на постоянно променящия се свят. Уводната част сравнително обстойно и обогатяващо скицира онези проблематични полета покрай темата за идентичността, позволявайки на читателя да добие една разгърната представа

за мястото и ролята на изследвания роман. Това е напълно разбираемо, като се вземат предвид „разколебаните“ устои на постмодерната епоха, в която твори Тимъти Финдли. Авторът не забравя да скицира първите несигурни крачки на канадската литература и постепенното, макар и често несигурното ѝ и колебливо утвърждаване на световната литературна сцена. Особено внимание се обръща на присъствието на миналото както в литературен план, така и в житейски, що се касае до главния герой на романа – минало, което неминуемо влияе както на настоящето, така и на бъдещето.

Главният герой Пилгрим носи натоварено със значения име, макар и да е обгърнат от аурата на мистериозното и свръхестественото. Той е „призрак“, „привидение“, „вятър“, „ехо“, едновременно пациент, тест и учител на Карл Густав Юнг, който се явява основен фактор в опитите на автора да разкрие мистерията около името Пилгрим. Героят обаче не носи отговорите, които всеки би очаквал – точно както и постмодерният наратив не дава еднозначни обяснения за случилото се, случващото се и това, което ще се случи. Аврамова е изградила един образ, който не само надхвърля епохата, в която живее (в момента с оглед на безсмъртието му), но и който олицетворява множество епохи и персонажи, въплътили в себе си търсенето на съзнаваното, несъзнаваното и свръхсъзнаваното, населяващи богатата палитра на юнгианската психоанализа. Множество персонажи, множество истини – ехото от твърденията на постмодерния критик Линда Хъчън струи от изследването на тази многообразност. Галина Аврамова не остава длъжна и разгръща своето аналитично повествование по същия многообразен начин, като разчленява манифестациите на идентичността по оста на биографията, митографията, иконографията и психографията. Проблематизирането на историята е вече познато поле за изследователя, която още в своята публикация *Problematizing History in Timothy Findley's 'Famous Last Words'* (2010) задълбочено я изследва като човешки конструкт, проблематизиран и представен през постмодерната призма на историографската метафикция.

Постмодерната епоха често изисква от пребиваващите в нея да се откажат от името си в името на по-висшия идеал – себеоткриването. Пилгрим е пътник в буквалния и преносния смисъл, неговото име не означава принадлежност, а точно обратното. Многообразната поливалентност на името на главния герой ни насочва към друг от похватите на постмодернизма, който Аврамова успява да предаде в своя анализ по особено утвърден начин, позовавайки се на френския критик Морис Бланшо – невъзможността за локализация като основен елемент от „традиционните координати на живота“. Авторът разглежда постоянните сблъсъци между мрака и светлината, между тук и там, между живота и смъртта, пресъздавайки един екзистенциален колапс на нуждата от идентифициране – и нуждата от продължаване на живота на главния герой. Митът се опитва всячески да заживее в настоящето, което от своя страна из-

карва на преден план контрастирането на митографията и биографията като конструиране на реалността. Интертекстуалните препратки едновременно помагат и пречат на изграждането на тази реалност, която се усеща принадлежаща както на „тук“, така и на „там“. Проблематизирането на реалността намира отражение в деконструкцията на историята, подсилена и подчертана от разглеждането на историографската метафикция като основополагащ модел в романите на канадския писател. Точно това задълбочено изследване на витиеватостите на историята намира друг прочит в статията на Аврамова *Myth and Meaning in the Post-Modern World: A Glimpse at Timothy Findley's 'Not Wanted on the Voyage'* (2010), където изследователят продължава разкопаването на идентичностните устои, заложили в литературната вселена на Тимъти Финдли.

В една от заключителните глави в „Децата на мрака“ се обръща специално внимание на лудостта като водеща тема в романа. Това не трябва да ни изненадва, тъй като лудостта е често използван похват от Тимъти Финдли – първият му роман носи заглавието *The Last of the Crazy People* (1967), но читателят долавя вездесъщата принадлежност на лудостта и в другите му романи. Несекващите въпроси относно „кой е Пилгрим“ неминуемо и напълно очаквано водят до създаването на кризисни ситуации, в които властелини са безредието, липсата на Бог, делириумът и отказването от живота. Съвсем открито може да се заяви, че постмодерната епоха овакантява небесния престол и заличава нуждата от Бог, създавайки предпоставки за едно безпътие и безнадеждност, чиято цел е да тестват човека до последен дъх. Аврамова обаче открива една ниша в романа, която населява с т.нар. Непознат Бог, есхатологичен персонаж от завещанието на Сибил Куотърмейн, последния във времевата рамка спътник на Пилгрим. „Непознатият Бог“ в романа отразява „непознатото“ в постмодерните среди и похвати, но не като отказ от божественото (за сравнение бих ползвал дистопичния роман на Кормак Маккарти „Пътят“, където в един от разговорите си с детето възкликва: „Няма Бог и ние сме неговите пророци“), а като едно непрестанно усилие на човек да „работи с откъдностите“, с неизмеримото, безпределното.

„Децата на мрака“ показва задълбоченото разглеждане, почти разчленяване на романа на Финдли с цел изграждането на една предвечна перспектива за ролята както на автора, така и на епохата, в която твори. Нескончаемото търсене на отговори на (не)зададените въпроси, както и педантичното вглеждане в чарковете, които съставляват постмодерната канадската литература в самото ѝ ядро, изпращат Финдли на едно от челните места в това поле. Канадската идентичност – било то разколебана или обгърната в мистериозност – дори и за миг не изпуска погледа на Галина Аврамова, която в доста обстоен план начертава една разбираема карта на проблемите, обграждащи идентичността и нейните проявления в постмодерната канадска литература. Нещо повече,

темата за идентичността се явява като пътеводна светлина в нейната работа в канадския контекст, за което свидетелства и едно от ранните ѝ изследвания върху пастиша, представено в статията *Identity as a Pastiche in Timothy Findley's 'Pilgrim'* (2013). В обобщение, „Децата на мрака“ е книга, която по дантевски ни превежда през най-мрачните юдоли на човешката душа, непрестанната ѝ жажда за себеизграждане и „вървенето към“ – пътят и посоката са известни само на пътуващия, на пилигрима.

Гл. ас. д-р Александър Костов

aekestov@uni-sofia.bg

Факултет по класически и нови филологии
Софийски университет „Св. Климент Охридски“
бул. „Цар Освободител“ 15, София 1504
България

Assist. Prof. Alexander Kostov, PhD

aekestov@uni-sofia.bg

Faculty of Classical and Modern Philology
Sofia University “St. Kliment Ohridski”
15 Tzar Osvoboditel Blvd., Sofia 1504
Bulgaria